

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยหลักเบญจศีล เบญจธรรมของชุมชน ตำบลท่าสองคอน และแนวทางการพัฒนาชุมชนตามหลัก เบญจศีล เบญจธรรมและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อพัฒนารูปแบบทศศีลธรรมระดับชุมชน ตำบลท่าสองคอน
3. เพื่อขับเคลื่อน “ทศศีลธรรมระดับชุมชน” ในพื้นที่วัดขุนพรหมคำริ ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
4. เพื่อขยายผลรูปแบบทศศีลธรรมระดับชุมชนสู่การสร้างชุมชนเครือข่ายทศศีลธรรมในพื้นที่อื่น ๆ

โดยแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาการใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยหลักเบญจศีล เบญจธรรมของชุมชนตำบลท่าสองคอน และแนวทางการพัฒนาชุมชนตามหลัก เบญจศีล เบญจธรรมและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบทศศีลธรรมระดับชุมชน

ระยะที่ 3 การขับเคลื่อนนวัตกรรมทศศีลธรรมระดับชุมชน

ระยะที่ 4 เพื่อขยายผลการใช้รูปแบบการพัฒนาทศศีลธรรมระดับชุมชน

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาการใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยหลักเบญจศีล เบญจธรรมของชุมชนตำบลท่าสองคอน และแนวทางการพัฒนาชุมชนตามหลัก เบญจศีล เบญจธรรมและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

1. พฤติกรรมตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมข้อที่ 1 ที่สอดคล้องตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนตำบลท่าสองคอน พบว่า ชุมชนได้ปฏิบัติตนในแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้หลักธรรมเป็นแนวทางปฏิบัติ คือ ศีลข้อที่ 1 ปาณาติปาตา เวรมณี คือ การไม่

เบียดเบียนต่อชีวิตผู้อื่น ซึ่งหากพิจารณาในแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (3 ห่วง) คือ การดำรงชีวิตด้วยความพอเพียง ไม่เบียดเบียน และมีเงื่อนไขที่เป็นตัวกำกับพฤติกรรม (2 เงื่อนไข) คือ สร้างความสุขให้สังคม โดยมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีคือความมีเมตตา เราจะนำมาประพฤติปฏิบัติประจำวัน เพียงตั้งใจแน่วแน่ว่าวันนี้เริ่มต้นวันแรกครอบครัวเราจะถือศีลข้อที่ 1 อย่างเคร่งครัด โดยไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ทรมาณสัตว์ ไม่รังแกสัตว์ ไม่เบียดเบียนสัตว์ ไม่ว่าจะเป็นสัตว์เล็กสัตว์ใหญ่ โดยเจตนาหรือไม่เจตนา หรือการฆ่ามนุษย์โดยผลิตสารเคมีต่าง ๆ ในปัจจุบันนี้ มีมากขึ้น เช่น การใช้ปุ๋ยเคมีเร่งพืชผักผลไม้ ใช้สารฆ่าแมลง ผสมลงในดินเพื่อกันแมลงไม่ให้มาเจาะกินผักผลไม้ ซึ่งมีอันตรายต่อผู้บริโภคมาก การใช้ ฟอร์มัลดีไฮด์ (Formaldehyde) กาวผสมลงในไม้ทำเฟอร์นิเจอร์ใช้ในบ้านเรือน สารนี้กระจายออกมาสู่อากาศสูดดมเข้าไปทุกวัน ก่อเกิดมะเร็งได้ พฤติกรรมเหล่านี้ล้วนผิดศีลข้อ 1 เช่นกัน

2. การใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตด้วยหลักเบญจศีลข้อที่ 2 อทินนาทานา เวรมณี จงดเว้นจากการถือเอาของที่เจ้าของมิได้ให้ คือชุมชนมีการปฏิบัติตนอย่างไร โดยไม่ให้มีการลักทรัพย์ หรือไม่ถือเอาทรัพย์สินของผู้อื่น รวมถึงมีการใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร ด้วยหลักศีลข้อที่ 2 พบว่า การรักษาศีลข้อนี้ไม่ใช่เฉพาะการไม่ลักขโมยเท่านั้น ยังครอบคลุมในการกระทำการเบียดเบียน ปล้นฆ่า ทำลายบ้านเรือนผู้อื่นให้เสียหาย เบียดเบียนเอาเปรียบ ผู้ที่ต่ำกว่าตน ยึดเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้อนุญาต ผู้ที่เป็นบุตรก็ได้ น้อ โกง ข่มขู่ ยักยอกสับเปลี่ยน เบียดเบียนพ่อแม่ โดยการลักทรัพย์ ล้างผลาญสมบัติพ่อแม่ ไม่ตั้งใจเรียน ติดยาเสพติด เป็นศิษย์ไม่เคารพ ครู อาจารย์ ทำให้ท่านได้รับความทุกข์กายทุกข์ใจ ทั้งยังรวมถึงผู้มีอำนาจ ใช้อำนาจเบียดเบียน น้อ โกงทรัพย์สินผู้ต่ำกว่าตนว่า ถ้าเอียงคัดลिनความให้คนผิดเป็นคนถูกโดยรับสินบาทคาดลिनบน จะได้รับผลของกรรม คือ มหารกทนทุกข์ทรมานมากมาย แม้จะหลุดขึ้นมาเกิดเป็นมนุษย์ก็จะต้องเสวยกรรมทำให้มีชีวิตที่ยากจน ถูกโกง ถูกเบียดเบียนตลอดเวลา ถ้าใช้สติสัมปชัญญะครองศีลข้อที่ 2 ให้บริสุทธิ์ได้ตลอดวันตลอดคืน อาณิสงส์ผลบุญที่ได้รับย่อมส่งผลบุญในปัจจุบัน คือ ตนเองจะได้รับความสุขความเจริญ ทำการสิ่งใดก็จะมีแต่ความรุ่งเรืองไม่มีใครมาเอาัดเอาเปรียบหรือคดโกงได้ ซึ่งหากพิจารณาในแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (3 ห่วง) คือ การดำรงชีวิตด้วยความพอเพียง ไม่เบียดเบียน น้อ โกง ลักขโมย หลกชิงวิ่งราว และมีเงื่อนไขที่เป็นตัวกำกับพฤติกรรม (2 เงื่อนไข) คือ ความพอประมาณ การประกอบอาชีพสุจริต โดยมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีคือ คือมีความพอใจในสิ่งที่ตนมี

3. การใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตด้วยหลักเบญจศีลข้อที่ 3 กามเมสุมิจจาจารา เวมณิ คือ การงดเว้นจากการประพฤติดนในกามทั้งหลาย คือชุมชนมีการปฏิบัติตนอย่างไร โดยไม่ให้มีการล่วงประเวณี หรือคนในปกครองของผู้อื่น รวมถึงมีการใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร ด้วยหลักศีลข้อที่ 3 พบว่า การประพฤติดนในการเสพกามคุณ ได้แก่ ชายหรือหญิงที่ประพฤดิล่วงกามต่อชายหรือหญิง ที่มีใจสามีหรือภรรยาของตน ซึ่งชายหรือหญิงนั้นมีเจ้าของคุ้มครองอยู่ หรือการล่วงละเมิดข่มขืนหญิงอื่นที่มีใจเป็นภรรยาของตน หลอกล่อให้หลงเชื่อว่า จะแต่งงานอยู่กินกันตลอดไป แต่พอสมใจแล้วก็ทอดทิ้ง ถ้ามีบุตรธิดา ก็จะกลายเป็นเด็กที่ขาดความอบอุ่นจากบิดามารดา ซึ่งขณะนี้ เป็นปัญหาต่อสังคมมากด้วยเหตุแห่งการละเมิดศีลข้อที่ 3 นี้ บุคคลนั้นจะมีแต่ความทุกข์ทั้งกายและใจ หากความซื่อสัตย์จากผู้อื่นไม่ได้ เพราะตนเองไม่มีความซื่อสัตย์ต่อ ครอบครัว เมื่อตายแล้วเกิดใหม่ก็ต้องรับกรรม คือ เป็นผู้ที่มิจิตใจวิปริตผิดเพี้ยน ถ้าครองศีลข้อ 3 ให้บริสุทธิ์ผุดผ่องทั้งวันทั้งคืนผลบุญได้เห็นทันตา คือ ครอบครัวจะมีแต่รอยยิ้ม รักใคร่ปรองดอง ห่วงใย รักษาดูแลซึ่งกันและกัน มีความพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ อยู่กันจนแก่เฒ่า สามารถปกครองทรัพย์สมบัติที่หามาได้ให้มั่นคงตลอดไป ซึ่งหากพิจารณาในแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (3 ห่วง) คือการดำรงชีวิตด้วยความพอเพียง ไม่ล่วงประเวณีบุตรธิดาหรือภรรยาบุคคลอื่น และมีเงื่อนไขที่เป็นตัวกำกับพฤติกรรม (2 เงื่อนไข) คือ ความพอประมาณ การสำรวมในกามคุณ โดยมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีคือ มีความปรองดองให้เกียรติบุคคลอื่น รู้จักหักห้ามความอยากของตน

4. การใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตด้วยหลักเบญจศีลข้อที่ 4 มุสาวาทา เวมณิ คือ การงดเว้นจากการพูดเท็จ คือชุมชนมีการปฏิบัติตนอย่างไร โดยไม่ให้มีการกล่าวมุสา พูดโกหก พูดต่อเสียด หรือพูดคำหยาบ รวมถึงมีการใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร ด้วยหลักศีลข้อที่ 4 พบว่า ตนเองหรือใช้วานให้ผู้อื่นมุสาต่อ เขียนเรื่องราวที่ไม่จริงส่งไปให้ผู้อื่น เช่น ส่งจดหมาย มีบัตรสนเท่ห์ ออกโทรทัศน์ หรือวิทยุ เขียนเรื่องที่ไม่จริงปิดประกาศไว้ พิมพ์เป็นหนังสือ จารึกลงไว้ในแผ่นศิลา หรือ อัดเสียงไว้ หรือเป็นพยานเท็จทำให้ผู้อื่นต้องรับโทษทัณฑ์จำคุกประหารชีวิต เสียหายในทรัพย์สินเงินทองคำพูดที่ทำให้เกิดการแตกแยกทำลายความสามัคคี คำกล่าวอันใดที่ทำให้ตนเองเป็นที่รัก ยกย่อง เชิดชูตนเอง แต่ทำให้ผู้อื่นสูญเสียความรักและตกต่ำเสียชื่อเสียง โดยมีเจตนามุ่งให้แตกแยกกัน เป็นการต่อเสียดทางวาจา คือการพูดให้บุคคล 2 ฝ่ายแตกแยกกันการกล่าวคำหยาบ ได้แก่ การด่าทอ นินทาว่าร้าย ใช้วาจาสาปแช่งให้ผู้อื่นเดือดร้อนด้วยคำพูดของตน ทำให้ผู้อื่นโกรธแค้นเจ็บใจ เกิดเวรกรรมต่อกัน แต่ถ้าบิดามารดา ครูอาจารย์ คำว่าสั่งสอนบุตร เพื่อมิให้กระทำความชั่ว

ด้วยความหวังดี ไม่ตกอยู่ในศีลข้อ 4 นี้ แต่ถ้าหากบิดามารดาเป็นผู้มีวาจา คำว่าบุตรด้วยคำ อัปมงคลย่อมเกิดผลร้ายต่อบุตรธิดา เพราะวาจาของพ่อแม่เป็นวาจาศักดิ์สิทธิ์ย่อมก่อผลให้ บุตรธิดานั้นตกต่ำหาความเจริญมิได้ การพูดเพื่อเจือหาสารประโยชน์ไม่ได้ เช่น การเล่าเรื่องที่ ได้ฟังมาต่อ ๆ ซึ่งผิดบ้างถูกบ้างสับสนปนเปกัน ทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น ย่อมผิดในศีล ข้อ 4 เช่นกันคำพูดที่ไม่มีสาระประโยชน์ที่พระพุทธองค์ทรงห้ามมิให้สงฆ์แสดง คือการแสดง ดิรัจฉานคาถามี 32 ประการ เป็นคำกล่าวที่ขัดขวางต่อมรรคผล นิพพาน ซึ่งพระสงฆ์ทั้งหลายมี การงานที่ควรประพฤตินั้นมี 2 ประการ คือ กล่าวด้วยคำที่เกี่ยวกับธรรมะ หรือมีขณะนั้นก็นิ่งเฉย เสีย ดังนั้นศีลข้อ 4 นี้ ต้องครองสติให้เว้นจากการกล่าวเท็จ เว้นการกล่าววาจาต่อเสียด เว้นจาก การกล่าววาจาหยาบคาย ทุกคนในครอบครัวมีการเจรจาอ่อนหวาน ปาณาณัติต่อกัน รักใคร่ ประองคองกัน ก็จะอยู่เย็นเป็นสุขไม่เดือดร้อนใด ๆ ไม่สร้างโรคภัยไข้เจ็บให้กับตนเองซึ่งหาก พิจารณาในแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (3 ห่วง) คือการดำรงชีวิตด้วยความพอเพียง ไม่กล่าวเท็จ บุคคลอื่น และมีเงื่อนไขที่เป็นตัวกำกับพฤติกรรม (2 เงื่อนไข) คือ ความพอประมาณ กล่าวแต่คำ สัจ โดยมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีคือ ต้องครองสติให้เว้นจากการกล่าวเท็จ

5. การใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตด้วยหลักเบญจศีลข้อที่ 5 สุรา เมรัย มัชชมาทัฎฐานา เวรมณี คือ การเว้นจากเหตุเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ได้แก่ การดื่ม น้ำเมา คือ สุราและเมรัย ชุมชนมีการปฏิบัติตนอย่างไร โดยไม่ให้มีการดื่มสุราเมรัย หรือเครื่อง หมักคองของเมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานที่ราชการ เช่น โรงเรียน วัด รวมถึงมีการใช้ แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร ด้วยหลักศีลข้อที่ 5 พบว่า โทษของการดื่มสุราและน้ำเมา ต่าง ๆ นั้น เมื่อดื่มอยู่เสมอ ๆ ดื่มมากขึ้น ย่อมทำให้สุขภาพร่างกายเสื่อมโทรม ขาดสติ ที่เคย ละเอียดรอบคอบก็ไม่ละเอียดรอบคอบ ที่เคยกลัวกลับกล้าจนสามารถทำกรทุจริตต่าง ๆ ได้ ด้วยอำนาจของ สุรานั้น ผิดศีลข้อ 5 นี้จะนำไปสู่ความวิบัติได้ เช่น เมาสุราแล้วขับรถไปชนผู้อื่นตาย ตนเอง ตายหรือบาดเจ็บสาหัส ย่อมก่อบาปกรรมในชาตินี้และชาติหน้า หรือ เมื่อเสพสุราจนมีเมมา แล้วก็ขาดสติขยับขี้ ไปประกอบกรรมทำร้ายข่มเหง ผู้อื่นให้เดือดร้อนเสียหาย เป็นต้น เมื่อตาย ลงก็จะไปเกิดเป็นเปรตอสุรกาย หรือลงอบายภูมิ แม้หมดกรรมมาเกิดเป็นมนุษย์ก็จะเป็นคน ปัญญาอ่อน ไร้บ้ำสารพัน สุขภาพอ่อนแอ กลายเป็นคนที่ไม่มีความดี ซึ่งหากพิจารณาใน แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (3 ห่วง) คือการดำรงชีวิตด้วยความพอเพียง คือใช้จ่ายอย่างประหยัด คือไม่นำเงิน ไปซื้อสุราหรือเครื่องดื่มมีเมมา ไม่เบียดเบียนตนเองคือไม่นำสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ เข้าสู่ร่างกาย และมีเงื่อนไขที่เป็นตัวกำกับพฤติกรรม (2 เงื่อนไข) คือ ความพอประมาณ การดำรง ตนอยู่ในความไม่ประมาท โดยมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีคือ การมีสติสัมปชัญญะอยู่เสมอ

ผลการวิจัยพบว่า บุคคลมีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตนตามหลักเบญจศีลและเบญจธรรม ดังนี้

1. ปัญหาด้านการปฏิบัติตนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักเบญจศีล และเบญจธรรม พบว่า การปฏิบัติศีลห้า ข้อที่ยากต่อการปฏิบัติคือ ศีลข้อที่ 5 ห้ามดื่มสุรา ยาเสพติดมากที่สุด ในกลุ่มเยาวชนจะได้รับการชักชวนจากเพื่อนมากที่สุด นอกจากนี้ยังเห็นตัวอย่างจากพ่อแม่ หรือแม่แต่ครูอาจารย์เองก็ดื่มให้เยาวชนได้เห็นเป็นตัวอย่าง มีผู้ตอบจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 รองลงมาคือ ศีลข้อที่ 1 ห้ามฆ่าหรือทรมานสัตว์ มีผู้ตอบจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 66.66 และน้อยที่สุดคือ ศีลข้อที่ 2 ห้ามลักทรัพย์ มีผู้ตอบ 15 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ทั้งนี้เป็นเพราะในบางครั้งเมื่อเพื่อนบ้านที่สนิทกัน ไม่อยู่ก็จะเข้าไปเก็บพืชผักสวนครัวในจำนวนที่เล็กน้อยโดยมิได้บอกกล่าวก่อน

2. ชุมชนมีแนวทางการถ่ายทอดแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยหลักเบญจศีล เบญจธรรมจะใช้วิธีการอย่างไร พบว่า ชุมชนมีความเห็นว่าในชุมชนมีสถานปฏิบัติธรรมอยู่แล้วซึ่งมีความพร้อมทั้งสถานที่ได้แก่วัดขุนพรหมคำริ และพระวิปัสสนากรรมฐานซึ่งก็คือพระครูสารกิจประยุกต์ ซึ่งวัดขุนพรหมคำริได้รับคัดเลือกให้เป็นวัดใน โครงการวัดวิถีพุทธเฉลิมพระเกียรติ เป็นวัดหนึ่งในจำนวนหนึ่งร้อยยี่สิบวัดทั่วประเทศ ทั้งนี้โดยมีกิจกรรมนำพาพุทธศาสนิกชนได้ทำวัตรสวดมนต์ ปฏิบัติธรรม ฟังธรรมทุกวันอาทิตย์ อยู่แล้วน่าจะเป็นหนทางในการส่งเสริมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง สร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ชุมชน อีกทั้งจะเป็นการส่งเสริมให้สถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็ง และเป็นพลังต่อการพัฒนาประเทศในลำดับต่อไป สมควรที่จะมีการพัฒนาหลักสูตรการอบรมคนให้เป็นแบบอย่างแก่สังคมได้เป็นอย่างดี และเมื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้ร่วมสนทนาทั้งหมด ทุกคนมีความเป็นไปในแนวทางเดียวกัน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 100.00

3. บุคคลที่จะถ่ายทอดแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยหลักเบญจศีล เบญจธรรมควรมีคุณสมบัติอย่างไร ผลการวิจัยพบว่า บุคคลที่จะถ่ายทอดแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยหลักเบญจศีล เบญจธรรมควรมีคุณสมบัติ ดังนี้ เมื่อคิดเป็นค่าร้อยละ ทุกคนเห็นว่า คุณสมบัติข้อแรกของคนที่จะเข้ามาเป็นทูตศีลธรรมระดับชุมชนนั้นควรมีทุกเพศทุกวัยเพราะคนในวัยเดียวกันจะมีการชักจูงและการพูดคุยกันได้ดีเป็นดั่งเหมือนเพื่อนชวนเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 100.00 2. มีลักษณะเป็นผู้ถ่ายทอดที่ดีคือเป็นครูที่ดี มีเสนอข้อคิดเห็นในข้อนี้ จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 90.00 3. ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ด้วยหลักเบญจศีล เบญจธรรม อย่างถ่องแท้ มีเสนอข้อคิดเห็นในข้อนี้ จำนวน 25 คน คิดเป็น ร้อยละ 83.33 4. ควรทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี คือเป็นผู้ที่ดำรงอยู่ในหลักของเบญจศีล และเบญจธรรม พร้อมทั้งเป็นผู้ที่มีความพอเพียงในตน มีเสนอข้อคิดเห็นในข้อนี้ จำนวน 25 คน คิดเป็น ร้อยละ 83.33 5. เป็นผู้ที่ม่ีเจตคติที่ดี คือจะต้องมีความเชื่อมั่นว่าหลักเบญจศีลและเบญจธรรมจะสามารถพัฒนาบุคคลและสังคมไปในทางที่ดีได้ มีเสนอข้อคิดเห็นในข้อนี้ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 6. ต้องเป็นบุคคลที่มีความตระหนักในหน้าที่ของตน คือมีหน้าที่ถ่ายทอดความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงด้วยหลักเบญจศีลและเบญจธรรม อยู่เสมอรวมถึงตระหนักว่าตนต้องทำตนให้เป็นแบบอย่างแก่บุคคลอื่นอยู่เสมอ มีเสนอข้อคิดเห็นในข้อนี้ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 7. จะต้องเป็นบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุด มีเสนอข้อคิดเห็นในข้อนี้ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 เท่ากัน 8. เป็นผู้ที่มีความเสียสละ 9. ต้องสมัครเข้ามาด้วยความเต็มใจ และ 10. ต้องผ่านการอบรมจากหลักสูตรที่วัดกำหนดเท่านั้น มีเสนอข้อคิดเห็นในข้อนี้ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 76.66

4. มีปัจจัยใดบ้างที่จะสนับสนุนให้คนในชุมชนตำบลท่าสองคอนปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยหลักเบญจศีล เบญจธรรม ผลการวิจัย 1. การเอาผิดทางกฎหมายอย่างจริงจัง มีเสนอข้อคิดเห็นในข้อนี้ จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 93.33 2. รู้จักควบคุม และหักห้ามใจตนเอง เพราะ ศีลเป็นสิ่งที่ควบคุมความประพฤติของมนุษย์ ไม่ให้ตกเป็นทาสของกิเลสตัณหาที่จะนำพามนุษย์ไปสู่ความทุกข์ มีเสนอข้อคิดเห็นในข้อนี้ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33

5. ควรมึวิธีการถ่ายทอดและเผยแพร่ไปสู่ชุมชนอื่น ๆ อย่างไร ผลการวิจัย พบว่า การที่จะขยายเครือข่ายหรือการถ่ายทอดไปสู่ชุมชนอื่นนั้นเป็นเรื่องที่ทำได้ยากเพราะเป็นลักษณะของการพัฒนาคนและต้องใช้เวลา ดังนั้นจึงต้องค่อยขยายไปในพื้นที่ที่มีความใกล้เคียงกันเสียก่อน เช่นขยายไปในตัวเมืองมหาสารคาม เช่น วัดมหาชัย เป็นต้น เพราะเป็นวัดที่มีความพร้อมทั้งด้านสถานที่ในการจัดอบรมและมีพระวิปัสสนากรรมฐานอยู่แล้วเพียงแต่นำหลักสูตรที่ได้ไปใช้ และถ้าได้ผลก็ค่อยๆ ขยายไปในพื้นที่อื่น ๆ ในจังหวัดมหาสารคามหรือถ้าจังหวัดอื่นมีความสนใจก็สามารถนำไปดำเนินการได้ เมื่อคิดเป็นค่าร้อยละพบว่า มีเสนอข้อคิดเห็นในข้อนี้จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ทุกคนมีความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกันทั้งหมด

6. ข้อเสนอแนะ ผลการวิจัยพบว่า 1. ในการจัดทำหลักสูตรการอบรมควรทำให้มีความแตกต่างระหว่างเยาวชน กับผู้ใหญ่ เพราะความยากง่ายจะมีความแตกต่างกัน มีเสนอข้อคิดเห็นในข้อนี้ จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 90.00 2. บททดสอบก็ควรจะมีการติวหรือ

การทดสอบก่อนการอบรม และหลังอบรม มีเสนอข้อคิดเห็นในข้อนี้จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 ระยะเวลาที่ควรขึ้นอยู่กับทางวัดจะเห็นสมควร มีเสนอข้อคิดเห็นในข้อนี้จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00

ระยะที่ 2 เพื่อพัฒนารูปแบบทศศีลธรรมระดับชุมชน ตำบลท่าสองคอน

ผลการศึกษาการดำเนินชีวิตด้วยหลักปรัชญาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักเบญจศีลและเบญจธรรม พบว่า บุคคลที่จะถ่ายทอดแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยหลักเบญจศีลเบญจธรรมควรมีคุณสมบัติ ดังนี้ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการแยกแยะประเด็น และจัดกลุ่มเนื้อหา พบว่า

1. ทศศีลธรรมระดับชุมชนนั้นควรมีทุกเพศทุกวัย
2. มีลักษณะเป็นผู้ถ่ายทอดที่ดีคือเป็นครูที่ดี
3. ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยหลักเบญจศีลเบญจธรรม อย่างถ่องแท้
4. ควรทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี คือเป็นผู้ที่ดำรงอยู่ในหลักของเบญจศีล และเบญจธรรมพร้อมทั้งเป็นผู้ที่มีความพอเพียงในตน
5. เป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดี ก็จะต้องมีความเชื่อมั่นว่าหลักเบญจศีลและเบญจธรรมจะสามารถพัฒนาบุคคลและสังคมไปในทางที่ดีได้
6. ต้องเป็นบุคคลที่มีความตระหนักในหน้าที่ของตน คือมีหน้าที่ถ่ายทอดความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงด้วยหลักเบญจศีลและเบญจธรรม อยู่เสมอรวมถึงตระหนักว่าตนต้องทำตนให้เป็นแบบอย่างแก่บุคคลอื่นอยู่เสมอ
7. จะต้องเป็นบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุด
8. เป็นผู้ที่มีความเสียสละ
9. ต้องสมัครเข้ามาด้วยความเต็มใจ
10. ต้องผ่านการอบรมจากหลักสูตรที่วัดกำหนดเท่านั้น

ผลจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การพัฒนารูปแบบทศศีลธรรมระดับชุมชนประกอบด้วยปัจจัยหลักที่เกี่ยวข้อง 5 ประการ โดยกำหนดเป็นคุณสมบัติทศศีลธรรมระดับชุมชน คือ

1. T-Teacher ความเป็นครู
2. A-Attitude มีเจตคติที่ดี
3. K-Knowledge มีความรู้ ความเข้าใจ

4. A-Awareness มีความตระหนักรู้ในการเป็นทูต

5. B-Best การปฏิบัติหน้าที่ทูตให้ดีที่สุด

ผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ ได้คะแนนในระดับ 0.86 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ ตั้งแต่ 0.50-1.00 ใช้ได้ทุกข้อ

ระยะที่ 3 เพื่อขับเคลื่อน “ทูตศิลาธรรมระดับชุมชน” ในพื้นที่วัดขุนพรหมคำริ ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

จากรูปแบบทูตศิลาธรรมระดับชุมชน ในระยะที่ 2 ผู้วิจัยได้นำมาใช้กับอาสาสมัครทูตศิลาธรรมระดับชุมชน จำนวน 30 คน ได้มาด้วยความสมัครใจ ได้แก่ กลุ่มข้าราชการเกษียณ กลุ่มข้าราชการประจำ ผู้นำชุมชน ชาวบ้าน และเยาวชน ผลการวิจัยพบว่า

1. จากการใช้แบบวัดแบบวัดคุณสมบัติทูตศิลาธรรมระดับชุมชน ของผู้เข้ารับการอบรมทูตศิลาธรรมระดับชุมชน ณ วัดขุนพรหมคำริ ต.ท่าสองคอน อ.เมือง จ.มหาสารคาม ซึ่งมีผลการประเมิน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผ่านเกณฑ์ทุกคน โดยมีคะแนนเฉลี่ยที่ 21 - 25 คะแนน
2. จากการใช้แบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน ของผู้เข้ารับการอบรมทูตศิลาธรรมระดับชุมชน ณ วัดขุนพรหมคำริ ต.ท่าสองคอน อ.เมือง จ.มหาสารคาม พบว่า ผ่านเกณฑ์ทุกคน และมีคะแนนหลังเรียนมีคะแนนเพิ่มขึ้นทุกกลุ่ม
3. จากการใช้แบบสังเกตพฤติกรรม ของผู้เข้ารับการอบรมทูตศิลาธรรมระดับชุมชน ณ วัดขุนพรหมคำริ ต.ท่าสองคอน อ.เมือง จ.มหาสารคาม พบว่า ผ่านเกณฑ์ทุกคน โดยมีคะแนนเฉลี่ยที่ 21 - 25 คะแนน
4. ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมทูตศิลาธรรมระดับชุมชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.58 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจ ด้านกิจกรรมการอบรม มากที่สุดซึ่งมีค่าระดับความพึงพอใจมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.57 รองลงมา ได้แก่ ด้านการบริหาร โครงการ อยู่ในระดับมากที่สุด ที่เฉลี่ยเท่ากับ 4.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55 และด้านความรู้ เนื้อหาการจัดโครงการ อยู่ในระดับ มาก ที่เฉลี่ยเท่ากับ 4.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.61

ระยะที่ 4 การขยายผลการใช้รูปแบบการพัฒนาทูตศิลาธรรมระดับชุมชน

จากการทดลองใช้รูปแบบทฤษฎีธรรมระดับชุมชน ตำบลท่าสองคอน ผู้วิจัยได้นำไปขยายผลที่วัดมหาชัย ตำบลตลาด อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยมีผู้ให้ความสนใจเข้ารับการอบรมทฤษฎีธรรมระดับชุมชน จำนวน 20 คน โดยเป็น กลุ่มข้าราชการเกษียณ กลุ่มข้าราชการประจำ ผู้นำชุมชน ชาวบ้าน และเยาวชน โดยผู้วิจัยได้แจกแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมทฤษฎีธรรมระดับชุมชน ซึ่งมีผลจากการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมทฤษฎีธรรมระดับชุมชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.56 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจ ต่อด้านกิจกรรมการอบรม มากที่สุดซึ่งมีค่าระดับความพึงพอใจมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53 รองลงมา ได้แก่ ด้านการบริหาร โครงการ อยู่ในระดับมากที่สุด ที่เฉลี่ยเท่ากับ 4.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52 และด้านความรู้ เนื้อหาการจัดโครงการ อยู่ในระดับ มาก ที่เฉลี่ยเท่ากับ 4.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.64

จากทดลองใช้ TAKAB model ในระยะที่ 3 และการขยายผลในระยะที่ 4 พบว่าค่าความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.58 และในระยะขยายผลในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.56 ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าหลักสูตร TAKAB model มีประสิทธิภาพเพียงพอต่อการพัฒนาทฤษฎีธรรมระดับบุคคลและชุมชน

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาทฤษฎีธรรมระดับชุมชน ครั้งนี้ มีผลการวิจัยที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. จากการศึกษาการใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยหลักเบญจศีล เบญจธรรมของชุมชนตำบลท่าสองคอน และแนวทางการพัฒนาชุมชนตามหลัก เบญจศีล เบญจธรรมและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าข้อที่ยากต่อการปฏิบัติคือ ศีลข้อที่ 5 ห้ามดื่มสุรา ยาเสพติดมากที่สุด ในกลุ่มเยาวชนจะได้รับการชักชวนจากเพื่อนมากที่สุด นอกจากนี้ยังเห็นตัวอย่างจากพ่อแม่ หรือแม่แต่ครูอาจารย์เองก็ดื่มให้เยาวชนได้เห็นเป็นตัวอย่าง มีผู้ตอบจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 รองลงมาคือ ศีลข้อที่ 1 ห้ามฆ่าหรือทรมานสัตว์ มีผู้ตอบจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 66.66 และน้อยที่สุดคือ ศีลข้อที่ 2 ห้ามลักทรัพย์ มีผู้ตอบ 15 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ทั้งนี้เป็นเพราะในบางครั้งเมื่อเพื่อนบ้านที่สนิทกันไม่อยู่ก็จะเข้าไปเก็บพืชผักสวนครัวใน

จำนวนที่เล็กน้อยโดยมิได้บอกกล่าวก่อน จากข้อค้นพบเป็นปรากฏการณ์ที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งว่า ในการพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นได้ให้ความสำคัญกับคนทุกเพศทุกวัยใช้หลักเบญจศีลและเบญจธรรมในการพัฒนาชุมชนที่สอดคล้องกับ พระราชวรมณี (ประยูร ปรยุโต). 2543 : 154) เห็นว่า ศีล คือความมีระเบียบในการดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมสังคมพุดให้เข้าใจง่ายยิ่งขึ้น ความมีวินัยและการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์กติกาในการอยู่ร่วมกันเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีในสังคม ชีวิตและสังคมจะได้เรียบร้อยและราบรื่น ไม่สับสนวุ่นวาย ไม่ระส่ำระสาย เอื้อโอกาสที่จะทำกิจกรรมงานต่าง ๆ ทั้งในทางโลกและทางธรรมให้สะดวก ได้ผลดี และมีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป และท่านยัง ได้กล่าวถึงพระพุทธศาสนา พระธรรมปิฎก (2539 : 39-41) ว่าเป็นหลักนำทางในการพัฒนา ไว้ที่น่าสนใจว่า ปัจจุบันนี้ ได้เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปแล้วว่า การที่จะพัฒนาประเทศให้สำเร็จผลดีบรรลุจุดหมายที่ต้องการได้อย่างแท้จริงนั้น จะพัฒนาเพียงด้านวัตถุอย่างเดียวเท่านั้นไม่เพียงพอประสบการณ์ในการพัฒนา โดยเฉพาะตัวคนซึ่งเป็นผู้ร่วมในกระบวนการพัฒนาและได้รับผลจากการพัฒนาโดยตรง จะต้องได้รับการพัฒนาเป็นอย่างดี และในการพัฒนาคนนั้นส่วนสำคัญที่สุดก็คือ จิตใจ ดังนั้น ในยุคปัจจุบัน งานพัฒนาจึงหันมาให้ความสนใจแก่การพัฒนาจิตใจมากขึ้น การพัฒนาจิตใจนั้น รวมถึงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนสุขภาพจิตโดยทั่วไป การพัฒนาจิตใจ ตลอดจนการพัฒนาคนนั้นเป็นหน้าที่หลักของพระพุทธศาสนา และพระสงฆ์มีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติมาโดยตลอด โดยเฉพาะ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปรยุโต. 2544 : 371) อธิบายว่า การพัฒนาตามความหมาย ของพระพุทธศาสนา ก็คือ ภาวนา หมายถึง การทำให้เป็นให้ดีขึ้น การฝึกอบรม, การพัฒนา ซึ่งมีการพัฒนาอยู่ 4 ประเภท คือ 1. กายภาวนา คือ การเจริญกายพัฒนากาย การฝึกอบรม ให้รู้จักติดต่อกับสิ่งทั้งหลายภายนอกทางอินทรีย์ทั้งห้าด้วยดี และปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นในทางที่เป็นคุณ มิให้เกิดโทษให้กุศลธรรมงอกงาม ให้กุศลธรรมเสื่อมสูญ การพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ 2. ศีลภาวนา คือ การเจริญศีล พัฒนาความประพฤติ การฝึกอบรมศีล ให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัยไม่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนเสียหาย อยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้ด้วยดีเกื้อกูลแก่กัน 3. จิตภาวนา คือ การเจริญจิต พัฒนาจิต การฝึกอบรมจิตใจ ให้เข้มแข็งมั่นคงเจริญงอกงามด้วยคุณธรรมทั้งหลาย เช่น มีการเมตตา มีฉันทะ ขยันหมั่นเพียร อุตสาหะ มีสมาธิและสดชื่นเบิกบาน เป็นสุขผ่องใส เป็นต้น และ 4. ปัญญาภาวนา คือ การเจริญปัญญา พัฒนาปัญญา การฝึกอบรมปัญญา ให้รู้เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง รู้เท่าทันเห็นแจ้ง โลกและชีวิตตามสภาวะ สามารถทำให้เป็นอิสระทำตนให้

บริสุทธจริจจากกิเลสและปลอดพ้นจากความทุกข์ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ได้ด้วยปัญญาความหมาย การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแนวพระพุทธศาสนานั้นต้องพัฒนาร่วมกันหลายอย่างเช่น การพัฒนากาย การพัฒนาจิต การพัฒนาปัญญา เข้าด้วยกันจึงจะเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยไม่ เน้นอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับ (บรรจง ชูสกุลชาติ, 2532 : 42) ได้พบความสัมพันธ์ ระหว่างคุณธรรม กับลักษณะอื่น ๆ ของมนุษย์ในการศึกษาผลงานของนักวิจัยต่าง ๆ ที่สำคัญ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมกับระดับสติปัญญาทั่วไปและความสัมพันธ์ของคุณธรรม กับความสามารถที่จะบรรลุได้ที่ดีกว่าในอนาคต นอกจากนี้ ผู้ที่มีคุณธรรมสูง ยังเป็นผู้ที่มี สมာธิดี มีความสามารถ ควบคุมอารมณ์ของตนและมีความภาคภูมิใจในตนเองและ สภาพแวดล้อมสูงกว่าผู้ที่มีคุณธรรมต่ำ และสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (2535 : 17-22) กล่าวถึง อานิสงส์ของศีล 5 มีดังนี้ 1. ผู้ที่รักษาศีลข้อ 1 ด้วยการไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ด้วยเศษของบุญที่รักษาศีลข้อนี้ เมื่อน้อมนำมาเกิดเป็นมนุษย์ก็จะทำให้มีพลานามัยแข็งแรง ปราศจากโรคภัย ไม่เจ็บโรค อายุยืนยาว ไม่มีศัตรูเบียดเบียนให้ต้องบาดเจ็บ ไม่มีอุบัติเหตุต่าง ๆ ที่จะทำให้บาดเจ็บหรือสิ้นอายุเสียก่อนวัยอันสมควร 2. ผู้ที่รักษาศีลข้อ 2 ด้วยการไม่ถือเอา ทรัพย์ของผู้อื่นที่เจ้าของมิได้เต็มใจให้ด้วยเศษของบุญที่นำมาเกิดเป็นมนุษย์ ย่อมทำให้ได้เกิด ในตระกูลที่ร่ำรวย การทำมาหาเลี้ยงชีพในภายหน้ามักจะประสบช่องทางที่ดี ทำมาค้าขึ้นและ มั่งมีทรัพย์ ทรัพย์สมบัติไม่วิบัติหายนะไปด้วยภัยต่าง ๆ เช่น อัคคีภัย वादภัย โจรภัย 3. ผู้ที่รักษา ศีลข้อ 3 ด้วยการไม่ล่วงประเวณีในคูครอง หรือคนในปกครองของผู้อื่น ด้วยเศษของบุญที่ รักษาศีลข้อนี้ เมื่อมาเกิดเป็นมนุษย์ ก็จะประสบโชคดีในความรัก มักได้พบรักแท้ที่จริงจังและ จริงใจ ไม่ต้องออกหัก ออกโรย และออกเคาะ ครั้นเมื่อมีบุตรธิดา ก็ว่านอนสอนง่าย ไม่คือด้น ไม่ถูกผู้อื่นหลอกลวงฉุดคร่าอนาจารไปทำให้เสียหาย บุตรธิดาย่อมเป็นอภิชาติบุตร ซึ่งจะนำ เกียรติยศชื่อเสียงมาสู่วงศ์ตระกูล 4. ผู้ที่รักษาศีลข้อ 4 ด้วยการไม่กล่าวมุสา ด้วยเศษของบุญที่ รักษาศีลข้อนี้ เมื่อนำมาเกิดเป็นมนุษย์ จะทำให้เป็นผู้ที่มีชุ่มเสียงไพเราะ พุดจามีน้ำมีนวลชวน ฟัง มีเหตุมีผล ชนิดที่เป็น “พุทธวาจา” มีโวหารปฏิภาณไหวพริบในการเจรจา จะเจรจาคความสิ่ง ใดก็มีผู้เชื่อฟังและเชื่อถือ สามารถว่ากล่าวสั่งสอนบุตรธิดาและศิษย์ให้อยู่ในโอวาทได้ดี และ 5. ผู้ที่รักษาศีลข้อ 5 ด้วยการไม่ดื่มสุราเมรัยเครื่องหมักดองของมีนเมา ด้วยเศษของบุญที่รักษา ศีลข้อนี้ เมื่อนำมาเกิดเป็นมนุษย์ ย่อมทำให้เป็นผู้ที่มีสมอง ประสาท ปัญญาความคิดแจ่มใส จะศึกษาเล่าเรียนสิ่งใดก็แตกฉานและทรงจำได้ง่าย ไม่หลงลืมเพื่อนเลอะเลือน ไม่เสียสติ วิกลจริต ไม่เป็นโรคสมอง โรคประสาท ไม่ปัญญาทรม ปัญญาอ่อนหรือปัญญานึ่ม พุทธทาส ภิกขุ ได้อธิบายความหมายของศีลไว้ว่า ศีลหมายถึงความเป็นปกติ หรือปกติ

2. บุคคลที่จะถ่ายทอดแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยหลักเบญจศีล เบญจธรรมควรมีคุณสมบัติอย่างไร ผลการวิจัยโดยการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 30 คน พบว่า บุคคลที่จะถ่ายทอดแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยหลักเบญจศีล เบญจธรรมควรมีคุณสมบัติ ดังนี้ เมื่อคิดเป็นคำร้อยละ ทุกคนเห็นว่า 1) คุณสมบัติข้อแรกของคนที่เข้ามาเป็นพุทธศัลยกรรมระดับชุมชนนั้นควรมีทุกเพศทุกวัยเพราะคนในวัยเดียวกันจะมีการชักจูงและการพูดคุยกันได้ดี เป็นดั่งเหมือนเพื่อนชวนเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 100.00 2) มีลักษณะเป็นผู้ถ่ายทอดที่ดีคือเป็นครูที่ดี มีเสนอข้อคิดเห็นในข้อนี้จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 90.00 3) ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยหลักเบญจศีล เบญจธรรม อย่างถ่องแท้ มีเสนอข้อคิดเห็นในข้อนี้จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 4) ควรทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี คือเป็นผู้ที่ดำรงอยู่ในหลักของเบญจศีล และเบญจธรรมพร้อมทั้งเป็นผู้ที่มีความพอเพียงในตน มีเสนอข้อคิดเห็นในข้อนี้จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 5) เป็นผู้ที่ม่เจตคติที่ดี คือจะต้องมีความเชื่อมั่นว่าหลักเบญจศีลและเบญจธรรมจะสามารถพัฒนาบุคคลและสังคมไปในทางที่ดีได้ มีเสนอข้อคิดเห็นในข้อนี้จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 6) ต้องเป็นบุคคลที่มีความตระหนักรู้ในหน้าที่ของตน คือมีหน้าที่ถ่ายทอดความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงด้วยหลักเบญจศีลและเบญจธรรม อยู่เสมอรวมถึงตระหนักว่าตนต้องทำตนให้เป็นแบบอย่างแก่บุคคลอื่นอยู่เสมอ มีเสนอข้อคิดเห็นในข้อนี้จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 7) จะต้องเป็นบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุด มีเสนอข้อคิดเห็นในข้อนี้จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 เท่ากัน 8. เป็นผู้ที่มีความเสียสละ 9) ต้องสมัครเข้ามาด้วยความเต็มใจ และ 10) ต้องผ่านการอบรมจากหลักสูตรที่วัดกำหนดเท่านั้น มีเสนอข้อคิดเห็นในข้อนี้จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 76.66

3. ผลการพัฒนารูปแบบพุทธศัลยกรรมระดับชุมชน พบว่า การพัฒนารูปแบบต้องมีขั้นตอนต่าง ๆ หลายขั้นตอนดังเช่น ประสิทธิ์ เขียวศรี (2544 : 74) ได้ทำการวิจัยเรื่องการนำเสนอแบบจำลองการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยได้กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นในงานวิจัยดังกล่าวว่า ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการพื้นฐานของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) วิธีการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำ 4) การดำเนินการพัฒนา 5) การประเมินผลหลังการพัฒนา 6) การปฏิบัติงานจริงและการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ 7) การนำเสนอผลการวิจัย 8) การประเมินผลการติดตามผล และผลจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้องในการประชุมสัมมนา พบว่า การพัฒนารูปแบบพุทธศัลยกรรมระดับชุมชน TAKAB model ประกอบด้วยปัจจัยหลักที่เกี่ยวข้อง 5 ประการ โดยกำหนดเป็นคุณสมบัติพุทธศัลยกรรม

ระดับชุมชน คือ T-Teacher ซึ่งสอดคล้องกับประไพ ลิทธิเลิศ, 2542 : 2) ที่ได้ให้ความหมายไว้ว่า ครู หมายถึง ผู้ที่หนักด้วยงาน หนักด้วยบุญคุณ ผู้ที่ควรเคารพ แต่ความหมายทั่วไป หมายถึง ผู้ที่อบรมสั่งสอนหรือผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ศิษย์ และประไพ ลิทธิเลิศ (2542 : 3) กล่าวถึงความหมายของครูไว้ 3 ประการ คือ 1. ความหมายในแง่ของวาทศิลป์ ครู หมายถึง ผู้ถ่ายทอดความรู้ อบรมสั่งสอน คุณธรรมและจริยธรรม 2. ความหมายในแง่สภาพสังคมปัจจุบัน ครู หมายถึง ผู้จัดประสบการณ์ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ประพฤติตนเป็นผู้กำกับ การชี้แนะ สาระที่ท้าทายและหลักความรู้ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปฏิบัติคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนประพฤติและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งด้านวิทยาการสมัยใหม่และวิธีการดำเนินชีวิต 3. ความหมายในแง่วิชาชีพครู หมายถึง ผู้เปิดประตูวิญญูณของศิษย์เพื่อให้ได้พัฒนาความเป็นมนุษย์ที่มีชีวิตจิตใจที่สูงกว่าสัตว์ทั้งหลาย ยนต์ ชุ่มจิต (2544 : 249 - 256)

ให้ความหมายของครูตามศัพท์ภาษาอังกฤษว่า “TEACHER” มีความหมายดังนี้ T (Teaching) คือ การสอน หมายความว่า ครูมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการสอนศิษย์ให้มีความรู้ E (Ethics) คือ จริยธรรม หมายความว่า ครูมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการอบรมปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียน A (Academic) คือ วิชาการ หมายความว่า ครูมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อวิชาการทั้งของตนเองและของนักเรียน C (Culture Heritage) คือ การสืบทอดวัฒนธรรม หมายความว่า ครูมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการสืบทอดวัฒนธรรมที่ดีงามให้คงอยู่ต่อไป H (Human Relationship) คือ มนุษย์สัมพันธ์ หมายความว่า ครูมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการสร้างมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลต่าง ๆ ที่ครูต้องเกี่ยวข้องกับ E (Evaluation) คือ การประเมินผล หมายความว่า ครูมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการประเมินผลการเรียนของศิษย์ R (Research) คือ การวิจัย หมายความว่า ครูมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการวิจัยเพื่อหาความรู้และความจริงเพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอนและแก้ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักเรียน A-Attitude มีเจตคติที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับ (Zimbardo and Ebbesen, 1970 : 7) นักจิตวิทยาสังคมได้ทำการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์และให้นิยามว่าเจตคติเป็นองค์ประกอบด้านพฤติกรรม โดยที่บุคคลมีความโน้มเอียงไปตามบุคคล หรือสิ่งของซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้คิด ด้านความรู้สึก และด้านพฤติกรรม รวมทั้ง ชงชัย สันติวงษ์ (2540 : 25) นักวิชาการทางด้านบริหารบุคคลได้ให้นิยามว่าเจตคติ หมายถึง ความเชื่อและความรู้สึกเชิงประมาณค่าของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งผ่านเข้ามาในประสบการณ์ของบุคคล ความรู้สึกเชิงประมาณค่านี้นี้เป็นได้ทั้งทางบวกและทางลบซึ่งทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตอบโต้ต่อสิ่งต่าง ๆ K-Knowledge มีความรู้ ความเข้าใจ ซึ่งสอดคล้องกับ Benjamin S. Bloom

(อ้างถึงใน อักษร สวัสดิ์, 2542 : 26-28) ได้ให้ความหมายของ ความรู้ ว่าหมายถึง เรื่องที่เกี่ยวกับการระลึกถึงสิ่งเฉพาะ วิธีการและกระบวนการต่าง ๆ รวมถึงแบบกระบวนการของโครงการวัตถุประสงค์ในด้านความรู้ โดยเน้นในเรื่องของกระบวนการทางจิตวิทยาของความจำ อันเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงเกี่ยวกับการจัดระเบียบ โดยก่อนหน้านั้นในปี ค.ศ. 1965 บลูมและคณะ ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้หรือพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ของคน ว่าประกอบด้วยความรู้ตามระดับต่าง ๆ รวม 6 ระดับ ซึ่งอาจพิจารณาจากระดับความรู้ในขั้นต่ำไปสู่ระดับของความรู้ในระดับที่สูงขึ้นไป โดยบลูมและคณะ ได้แจกแจงรายละเอียดของแต่ละระดับไว้ดังนี้ ความรู้ หมายถึง การเรียนรู้ที่เน้นถึงการจำและการระลึกได้ถึงความคิด วัตถุ และปรากฏการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นความจำที่เริ่มจากสิ่งง่าย ๆ ที่เป็นอิสระแก่กัน ไปจนถึงความจำในสิ่งที่ยู่ยากซับซ้อนและมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน ความเข้าใจหรือความคิดรวบยอด (Comprehension) เป็นความสามารถทางสติปัญญาในการขยายความรู้ ความจำ ให้กว้างออกไปจากเดิมอย่างสมเหตุสมผล การแสดงพฤติกรรมเมื่อเผชิญกับสื่อความหมาย และความสามารถในการแปลความหมาย การสรุปหรือการขยายความสิ่งใดสิ่งหนึ่งการนำไปปรับใช้ (Application) เป็นความสามารถในการนำความรู้ (Knowledge) ความเข้าใจหรือความคิดรวบยอด (Comprehension) ในเรื่องใด ๆ ที่มีอยู่เดิม ไปแก้ไขปัญหาที่แปลกใหม่ของเรื่องนั้น โดยการใช้ความรู้ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีการกับความคิดรวบยอดมาผสมผสานกับความสามารถในการแปลความหมาย การสรุปหรือการขยายความสิ่งนั้นการวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถและทักษะที่สูงกว่าความเข้าใจ และการนำไปปรับใช้ โดยมีลักษณะเป็นการแยกแยะสิ่งที่จะพิจารณาออกเป็นส่วนย่อย ที่มีความสัมพันธ์กัน รวมทั้งการสืบค้นความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ เพื่อดูว่าส่วนประกอบปลีกย่อยนั้นสามารถเข้ากันได้หรือไม่ อันจะช่วยให้เกิดความเข้าใจต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างแท้จริงการสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถในการรวบรวมส่วนประกอบย่อย ๆ หรือส่วนใหญ่ ๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้เป็นเรื่องราวอันหนึ่งอันเดียวกัน การสังเคราะห์จะมีลักษณะของการเป็นกระบวนการรวบรวมเนื้อหาสาระของเรื่องต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน เพื่อสร้างรูปแบบหรือโครงสร้างที่ยังไม่ชัดเจนขึ้นมา ก่อน อันเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ภายในขอบเขตของสิ่งที่กำหนดให้ และการประเมินผล (Evaluation) เป็นความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับความคิด ค่านิยม ผลงาน คำตอบ วิธีการและเนื้อหาสาระเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่าง โดยมีกำหนดเกณฑ์ (Criteria) เป็นฐานในการพิจารณาตัดสินใจ การประเมินผล จัดได้ว่าเป็นขั้นตอนที่สูงสุดของพุทธิลักษณะ (Characteristics of Cognitive Domain) ที่ต้องใช้ความรู้ความเข้าใจ การนำไป

ปรับใช้ การวิเคราะห์และการสังเคราะห์เข้ามาพิจารณาประกอบกันเพื่อทำการประเมินผล
 สิ่งหนึ่งสิ่งใด A-Awareness มีความตระหนักในการเป็นเหตุ ซึ่งสอดคล้องกับ Good, V.C.
 (1973 : 34) ได้ให้ความหมายของ “ความตระหนัก” ไว้ว่า การกระทำที่ แสดงว่าจำได้ การรับรู้
 หรือมีความรู้และความตระหนัก มีความหมายเหมือนกับความสำนึก (Consciousness)
 ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 54) กล่าวว่า “ความตระหนัก” หมายถึง การที่บุคคลนึกคิดได้ หรือ
 การเกิดขึ้นในความรู้สึกว่ามีสิ่งหนึ่ง เหตุการณ์หนึ่ง หรือสถานการณ์หนึ่ง ซึ่งการรู้สึกว่ามีหรือ
 การได้นึกคิดถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งนี้ เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นในสภาวะจิตแต่ไม่ได้แสดงว่า บุคคลนั้น
 สามารถจำได้หรือระลึกได้ถึงลักษณะบางอย่างของสิ่งนั้น และ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523 : 133)
 กล่าวถึง “ความตระหนัก” ไว้ว่าเป็นพฤติกรรมขั้นต่ำสุดทางด้านความรู้ (Cognitive Domain)
 แต่ความตระหนักนั้นไม่ได้เกี่ยวกับความจำ หรือความสามารถระลึกได้ ความตระหนัก
 หมายถึง ความสามารถนึกคิด ความรู้สึกที่เกิดขึ้นในสภาวะจิตใจ โดยจะต้องมีความตระหนัก
 ในหน้าที่ความเป็นเหตุศีลธรรมระดับชุมชน สุดท้ายคือ B-Best การปฏิบัติหน้าที่พูดให้ดีที่สุด
 ซึ่งสอดคล้องกับ ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 1247) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นภาระรับผิดชอบ
 ของบุคคลที่จะต้องปฏิบัติ เช่น หน้าที่ของบิดามารดาที่มีต่อบุตร เป็นต้น

ส่วนปัจจัยกระบวนการพัฒนา ประกอบด้วย การฝึกอบรม (Training) และการผลิตสื่อ
 (Media Production) ปัจจัยผลผลิต ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบ หลักสูตรพูด
 ศีลธรรมระดับชุมชน การเปลี่ยนแปลงความรู้ การเปลี่ยนแปลงเจตคติ และการเปลี่ยนแปลง
 ทักษะ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ก่อนการดำเนินงานต้องมีการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน
 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ก่อนจะได้หัวข้อ โจทย์วิจัยที่ตรงประเด็นจากความต้องการของ
 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและแก้ไขปัญหาได้ตรงประเด็นในแต่ละพื้นที่

1.2 การใช้รูปแบบการพัฒนาพูดศีลธรรมระดับชุมชน นำไปใช้กับกระบวนการ
 เรียนรู้ในการพัฒนาศักยภาพของเด็กนักเรียนของสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยปรับใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่นั้น ๆ ได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาตามรูปแบบพุทธศัลยกรรมใน
สถานศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY